

1. การจัดองค์กรขององค์การบริหารส่วนจังหวัดน่าน

องค์การบริหารส่วนจังหวัดน่าน จัดองค์กรดังนี้ คือ

1.1 ฝ่ายนิติบัญญัติ ได้แก่ สภาจังหวัดน่าน ซึ่งประกอบด้วยสมาชิกสภาจังหวัด จำนวน 24 คน จาก 11 อำเภอ 2 กิ่งอำเภอ

สมาชิกสภาจังหวัดจะเลือกสมาชิก 1 คนขึ้นไปเป็นประธานสภาจังหวัด* ซึ่ง จะทำหน้าที่เป็นหัวหน้าของฝ่ายนิติบัญญัติ และจะเลือกอีก 1 คนขึ้นเป็นรองประธานสภาจังหวัด นอกจากนี้ยังมีการจัดตั้งคณะกรรมการออกเป็น 2 ประเภทคือ คณะกรรมการสามัญ และคณะกรรมการวิสามัญ โดยคณะกรรมการสามัญจะเป็นสมาชิกสภาจังหวัดทั้งสิ้น เช่น คณะกรรมการสามัญประจำสภา คณะกรรมการส่งเสริมอาชีพ คณะกรรมการตรวจรายงานการประชุม เป็นต้น ส่วนคณะกรรมการวิสามัญจะมีข้าราชการประจำจังหวัดร่วมด้วย เช่น คณะกรรมการการคลัง จะมีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นกรรมการด้วย

ในการดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาจังหวัดและอำนาจหน้าที่ของสมาชิกสภาจังหวัด มีลักษณะเหมือนกับองค์การบริหารส่วนจังหวัดทั่ว ๆ ไป ซึ่งได้กล่าวแล้วในบทที่ 2

1.2 ฝ่ายบริหาร ได้แก่ ผู้ว่าราชการจังหวัดน่าน ในฐานะนายกองค์การบริหาร ส่วนจังหวัดน่านโดยตำแหน่ง ซึ่งทำหน้าที่เป็นหัวหน้ารับผิดชอบการบริหารงานขององค์การบริหาร ส่วนจังหวัดน่าน โดยมีปลัดจังหวัดน่าน ดำรงตำแหน่งปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดน่าน

---

*ประธานสภาจังหวัดน่านคนปัจจุบันเป็นคหบดีในจังหวัด มีกิจการหลายอย่าง เช่น โรงงานน้ำแข็ง ค้าอะไหล่รถยนต์ เป็นต้น นอกจากนี้สมาชิกสภาจังหวัดส่วนใหญ่ก็เป็นบุคคลที่มีฐานะในจังหวัดเช่นกัน.

1.2.1 องค์การบริหารส่วนจังหวัดน่าน มีการแบ่งส่วนราชการออกเป็นดังนี้

คือ

ส่วน

ส่วน

1) สำนักงานเลขานุการจังหวัด มีเลขานุการจังหวัดเป็นหัวหน้า

2) ส่วนการคลังและงบประมาณ มีหัวหน้าส่วนการคลังเป็นหัวหน้า

3) ส่วนโยธา มีหัวหน้าส่วนโยธาเป็นหัวหน้าส่วน

4) ส่วนอำเภอเมืองน่าน มีนายอำเภอเมืองเป็นหัวหน้าส่วน

5) ส่วนอำเภอเวียงสา มีนายอำเภอเวียงสาเป็นหัวหน้าส่วน

6) ส่วนอำเภอนาน้อย มีนายอำเภอนาน้อยเป็นหัวหน้าส่วน

7) ส่วนอำเภอแม่จริม มีนายอำเภอแม่จริมเป็นหัวหน้าส่วน

8) ส่วนอำเภอท่าวังผา มีนายอำเภอท่าวังผาเป็นหัวหน้าส่วน

9) ส่วนอำเภอบัว มีนายอำเภอบัวเป็นหัวหน้าส่วน

10) ส่วนอำเภอเชียงกลาง มีนายอำเภอเชียงกลางเป็นหัวหน้าส่วน

11) ส่วนอำเภอทุ่งช้าง มีนายอำเภอทุ่งช้างเป็นหัวหน้าส่วน

12) ส่วนอำเภอบ้านหลวง มีนายอำเภอบ้านหลวงเป็นหัวหน้าส่วน

13) ส่วนอำเภอนาหมื่น มีนายอำเภอนาหมื่น เป็นหัวหน้าส่วน

14) ส่วนอำเภอสันติสุข มีนายอำเภอสันติสุข เป็นหัวหน้าส่วน

15) ส่วนกิ่งอำเภอบ่อเกลือ มีปลัดนายอำเภอผู้เป็นหัวหน้ากิ่งบ่อ

เกลือ เป็นหัวหน้าส่วน

16) ส่วนกิ่งอำเภอสองแควมีปลัดนายอำเภอผู้เป็นหัวหน้ากิ่งสอง

แคว เกลือ เป็นหัวหน้าส่วน

2. สภาพการคลังในด้านรายรับ รายจ่าย ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดน่าน ในช่วงปี 2536-2537

2.1 รายได้และรายรับขององค์การบริหารส่วนจังหวัดน่าน

องค์การบริหารส่วนจังหวัดน่านโดยทั่วไปมีรายได้จากแหล่งต่าง ๆ 6 ประเภทด้วยกัน คือ 1) ภาษีอากร 2) ค่าธรรมเนียมค่าปรับและค่าใบอนุญาต 3) รายได้จากทรัพย์สิน 4) รายได้เบ็ดเตล็ด 5) เงินอุดหนุนเฉพาะกิจ (เงินอุดหนุนทั่วไป) 6) รายรับในหมวดอื่น ๆ ซึ่งประกอบด้วย เงินสะสม เงินกู้

ในบรรดาแหล่งรายได้ทั้งหมดที่กล่าวถึงข้างต้นนั้น (ปี 2536-2537) ภาษีอากรนับเป็นแหล่งรายได้ใหญ่ที่สุดขององค์การบริหารส่วนจังหวัดน่าน (ร้อยละ 78.53 และ 77.43) รองลงมาได้แก่ รายได้จากเงินอุดหนุน (ร้อยละ 16.8 และ 20.10) สำหรับรายได้จากทรัพย์สิน เงินสะสม ค่าธรรมเนียม ค่าปรับ รายได้เบ็ดเตล็ด และทรัพย์สิน เป็นแหล่งรายได้อันดับรอง ๆ ลงมาตามลำดับ สำหรับเงินกู้นั้นมีสัดส่วนร้อยละ 2.41 และ 1.77 ของรายรับทั้งสิ้น (โปรดพิจารณาตารางที่ 2.1 ประกอบ)

ภาษีอากรซึ่งเป็นแหล่งรายได้สำคัญอันดับแรกนั้นประกอบด้วยภาษี 3 ประเภทใหญ่ ๆ คือ ภาษีองค์การฯ จัดเก็บเอง ภาษีที่รัฐบาลจัดเก็บแล้วจัดสรรให้และภาษีที่รัฐบาลจัดเก็บให้ทั้งหมด จากข้อมูลในปี (2536-2537) ซึ่งแสดงไว้ในตารางที่ 2.2 ปรากฏว่า ภาษีประเภทที่ 2 และ 3 เป็นแหล่งรายได้สำคัญขององค์การบริหารส่วนจังหวัดน่าน โดยมีภาษีสรรพสามิต และภาษีสุรา เป็นแหล่งสำคัญ เฉพาะภาษีสองประเภทนี้มีสัดส่วนถึงร้อยละ 86.05 และ 86.55 ของรายได้ทั้งหมดขององค์การฯ ในปี 2536-2537 สำหรับภาษีที่องค์การฯ จัดเก็บเองซึ่งประกอบด้วยภาษีโรงเรือนฯ ภาษีบำรุงท้องที่ ภาษีป้ายและอากรฆ่าสัตว์นั้นมีสัดส่วนเป็นร้อยละ 3.14 และ 3.07 ของรายได้จากภาษีทั้งหมด ซึ่งนับว่ามีสัดส่วนน้อยที่สุดในบรรดาภาษีทั้ง 2 ประเภทข้างต้น อย่างไรก็ตามภาษีโรงเรือนฯ และภาษีบำรุงท้องที่ที่แน่นอนมีที่จะเป็นแหล่งรายได้สำคัญขององค์การฯ ได้ในอนาคต (โปรดพิจารณาตารางที่ 2.2 ประกอบ)

เงินอุดหนุนเป็นแหล่งรายได้ที่สำคัญอีกด้านหนึ่งขององค์การฯ เงินอุดหนุนมี 1 ประเภท คือ เงินอุดหนุนเฉพาะกิจ ซึ่งรัฐบาลจัดสรรให้แก่องค์การฯ เพื่อนำไปจัดทำโครงการพัฒนาในด้านต่าง ๆ

กล่าวโดยสรุปแล้ว รายได้ส่วนใหญ่จะได้มาจากภาษีอากร โดยที่ภาษีอากรประเภทสรรพสามิตและภาษีสุรา มีสัดส่วนประมาณร้อยละ 80 ของรายได้จากภาษีทั้งหมด ซึ่งภาษีทั้ง 2 ประเภทนี้เป็นภาษีที่รัฐบาลจัดเก็บแล้วจัดสรรให้ ในขณะที่ภาษีที่องค์การจัดเก็บเองมีสัดส่วนประมาณร้อยละ 3 เท่านั้น (ของรายได้จากภาษีทั้งหมด) นอกจากนี้เงินอุดหนุนเฉพาะกิจยังเป็นรายได้ที่สำคัญอีกประการหนึ่ง รายได้จากภาษีอากรและเงินอุดหนุนมีสัดส่วนประมาณร้อยละ 90 ของรายรับทั้งหมดขององค์การฯ ในปี 2536-2537 (รายละเอียดจากรายได้ประเภทต่าง ๆ โปรดพิจารณาตารางที่ 2.5)

2.2 รายจ่ายขององค์การบริหารส่วนจังหวัดน่าน

รายจ่ายขององค์การบริหารส่วนจังหวัดน่าน แบ่งออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ รายจ่ายประจำ และรายจ่ายพิเศษ ต่อไปจะได้กล่าวถึงรายจ่ายทั้งสองประเภทนี้ตามลำดับ

2.2.1 รายจ่ายประจำ

รายจ่ายประจำขององค์การฯ ประกอบด้วยรายจ่าย 2 ลักษณะ คือ (1) รายจ่ายงบกลาง (2) รายจ่ายของหน่วยงาน

ในส่วนของรายจ่ายงบกลางนั้นประกอบด้วย (1) เงินสำรองจ่าย ซึ่งเป็นเงินที่สำรองไว้เพื่อใช้จ่ายหมุนเวียนหรืออาจเรียกว่าเป็นเงินสำรองเพื่อการบริหารกระแสเงินสดขององค์การฯ (2) เงินสับทบกองทุนบำเหน็จบำนาญ ซึ่งเป็นรายจ่ายตามข้อผูกพัน

รายจ่ายประจำประเภทที่สอง คือ รายจ่ายของหน่วยงาน รายจ่ายของหน่วยงานประกอบด้วยรายจ่ายในการปฏิบัติงานของหน่วยงานต่าง ๆ ขององค์การฯ ซึ่งแยกออกเป็นหมวดต่าง ๆ คือ เงินเดือน ค่าจ้างประจำ ค่าจ้างชั่วคราว ค่าตอบแทน ค่าใช้สอย ค่าสาธารณูปโภค ค่าวัสดุ ค่าครุภัณฑ์ และค่าที่ดิน และสิ่งก่อสร้าง และรายจ่ายอื่น ๆ

จากการศึกษารายจ่ายขององค์การฯ ในปีงบประมาณ 2536-2537 บปรากฏว่ารายจ่ายประจำขององค์การฯ ทั้งหมดเป็นเงิน 78,732,065 และ 71,101,420 บาท หรือประมาณร้อยละ 89.48 และ 81.81 ของรายจ่ายรวมทั้งหมด 87,983,044 และ 86,905,720 บาท ในจำนวนนี้ประกอบด้วยรายจ่ายงบกลางจำนวน 2,517,938 บาท และ

3,720,177 บาท หรือประมาณร้อยละ 2.86 และ 4.28 ของรายจ่ายรวม และมีรายจ่ายของหน่วยงานจำนวน 76,214,127 และ 67,381,243 บาท หรือร้อยละ 86.62 และ 77.53 ของรายจ่ายรวม (โปรดพิจารณารายละเอียดในตารางที่ 2.3 ประกอบ)

นอกจากนั้น เมื่อพิจารณาการจ่ายขององค์การฯ ในรายละเอียดก็พบว่ารายจ่ายประจำส่วนใหญ่ใช้ไปในประเภทรายจ่ายของหน่วยงาน โดยในหมวดเงินเดือน ค่าจ้างประจำ ประมาณร้อยละ 9.19 และ 10.75 ในหมวดการจัดซื้อครุภัณฑ์ ที่ดิน และสิ่งก่อสร้าง ประมาณร้อยละ 58.91 และ 59.18 ในหมวดค่าตอบแทน ค่าใช้สอย และค่าวัสดุ ประมาณร้อยละ 18.42 และ 21.42 และในหมวดรายจ่ายอื่น ๆ ประมาณร้อยละ 13.48 และ 8.65 (โปรดพิจารณารายละเอียดในตารางที่ 2.4) สำหรับรายจ่ายงบกลางนั้นมีสัดส่วนประมาณร้อยละ 96.80 และ 94.77 ของรายจ่ายประจำ (โปรดพิจารณารายละเอียดในตารางที่ 2.3)

2.2.2 รายจ่ายพิเศษ

รายจ่ายพิเศษเป็นรายจ่ายที่องค์การฯ จะใช้จ่ายในด้านการพัฒนางบประมาณที่จะนำไปใช้ในการพัฒนาท้องถิ่นงบรายจ่ายพิเศษนี้มี 2 ประเภท คือ (1) รายจ่ายพิเศษที่จ่ายจากเงินอุดหนุนเฉพาะกิจ (2) รายจ่ายพิเศษที่จ่ายจากเงินสะสม จากรายจ่ายขององค์การฯ ในปีงบประมาณ 2536-2537 ปรากฏว่ารายจ่ายพิเศษส่วนใหญ่ (ประมาณร้อยละ 85.66 และ 99.64 ของรายจ่ายพิเศษทั้งหมดเป็นเงินที่จ่ายจากเงินอุดหนุนเฉพาะกิจ ส่วนที่เหลือร้อยละ 14.34 และ 0.36 เป็นเงินที่จ่ายจากเงินสะสม (โปรดพิจารณารายละเอียดในตารางที่ 2.3 ประกอบ)

จากการศึกษารายจ่ายพิเศษขององค์การฯ ปรากฏว่าองค์การฯ มีรายจ่ายพิเศษ 9,250,979 และ 15,804,300 บาท หรือร้อยละ 10.51 และ 18.18 ของรายจ่ายรวมในปีงบประมาณ 2536-2537 (โปรดพิจารณารายละเอียดในตารางที่ 2.3 ประกอบ)

กล่าวโดยสรุปแล้ว รายจ่ายส่วนใหญ่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดน่านเป็นรายจ่ายด้านบริหารงานประจำ สำหรับรายจ่ายด้านการพัฒนามีสัดส่วนประมาณร้อยละ

10 ของรายจ่ายรวมทั้งหมดขององค์การฯ ในปีงบประมาณ 2536-2537 (สำหรับรายละเอียดในด้านรายจ่ายขององค์การฯ โปรดพิจารณาในตารางที่ 2.6)

2.3 สภาพทางการคลังขององค์การบริหารส่วนจังหวัดน่าน

การพิจารณาสภาพของการคลังขององค์การฯ ในที่นี้เป็นการพิจารณาความสามารถที่กล่าวถึงนี้เป็นการพิจารณาถึงศักยภาพในการหารายได้มาเพื่อใช้จ่ายในการบริหารงานประจำ โดยจะไม่พิจารณาถึงการหารายได้มาทางด้านการพัฒนาท้องถิ่นในรูปของรายจ่ายพิเศษ รายได้ที่องค์การพึงจะหาได้ในที่นี้หมายถึงรายได้จากภาษี (ทั้งประเภทที่องค์การฯ จัดเก็บเอง และประเภทที่รัฐบาลจัดเก็บให้) และรายได้อื่น ๆ ทั้งนี้จะไม่รวมถึงรายได้ประเภทเงินอุดหนุน เงินกู้ หรือเงินอื่น ๆ มีลักษณะเป็นการ "กู้ยืม" โดยต้องจ่ายและไม่ต้องจ่ายดอกเบี้ย สำหรับรายจ่ายในการบริหารงานประจำนั้น หมายรวมถึงรายจ่ายที่องค์การฯ ต้องใช้ในการบริหารสำนักงาน ค่าใช้จ่ายในการจัดลักษณะพื้นฐานที่ถือว่าเป็นบริการสาธารณะประจำวันต่าง ๆ และรายจ่ายงบกลาง (general fund) ทั้งนี้ไม่รวมถึงรายจ่ายในโครงการพัฒนาขององค์การฯ ด้วยแต่อย่างใด

โดยนัยดังกล่าวนี้ การพิจารณาความสามารถในการพึ่งตนเองทางการคลังขององค์การฯ จึงเท่ากับเป็นการประเมินว่าภายใต้เงื่อนไข การจัดการรายได้ในปัจจุบันนี้ องค์การฯ มีรายได้เพียงพอสำหรับนำไปใช้จ่ายในการปฏิบัติประจำวันหรือไม่ และมากน้อยเพียงใด การจัดสภาพทางการคลังตามนัยที่กล่าวนี้จึงใช้สูตรคำนวณดังต่อไปนี้

$$\text{สภาพการคลัง} = \text{รายได้รวม} - \text{รายจ่ายประจำ}$$

จากการคำนวณหาค่าสถานะทางการคลังขององค์การบริหารส่วนจังหวัดน่าน ในปีงบประมาณ 2536-2537 โดยใช้สูตรดังกล่าวข้างต้น ปรากฏว่า องค์การฯ มีสภาพการคลังขาดดุล โดยในปี 2536 มียอดขาดดุลประมาณ 6,599,048 บาท ในปี 2537 มียอดขาดดุลประมาณ 740,503 บาท ซึ่งจากข้อมูลดังกล่าวทำให้ทราบว่าองค์การฯ มีรายได้เพียงพอกับรายจ่ายที่จ่ายในการปฏิบัติประจำวัน จึงไม่สามารถพึ่งตนเองในทางการคลังได้

2.4 สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจและอาชีพของประชาชนในจังหวัดน่าน

สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจของจังหวัดน่าน มีสภาพที่ไม่ดีนักเพราะในเขตจังหวัดภาคเหนือตอนบนรวม 9 จังหวัด จังหวัดน่านถูกจัดให้เป็นจังหวัดยากจนที่สุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดน่าน เป็นพื้นที่ที่มีความยากจนที่สุด ทั้งนี้เพราะเมื่อพื้นที่ใดมีความเจริญขึ้นก็จะถูกยกขึ้นเป็นสุขาภิบาลและเทศบาล ด้วยเหตุนี้พื้นที่รับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนจังหวัดน่านจึงมีแต่พื้นที่ที่ไม่เจริญและยากจน รายได้เฉลี่ยประชากรในพื้นที่ของจังหวัดน่าน (รวมเทศบาลและสุขาภิบาล) จะมีรายได้ประมาณ 16,076¹ บาทต่อคนต่อปี บางหมู่บ้าน เช่น หมู่ 3 (บ้านม่วงใหม่) และหมู่ 4 (บ้านก้อคแก้ว) ต.นาบึง อ.เมืองจ.น่าน มีรายได้เฉลี่ยเพียง 3,600 บาทต่อคนต่อปี² เท่านั้น (จังหวัดน่านมีประชากร 459,766 คน พื้นที่ 11,472.072 ตารางกิโลเมตร หรือ 7,170,045 ไร่ มี 11 อำเภอ 2 กิ่งอำเภอ รวม 97 ตำบล 791 หมู่บ้าน 1 เทศบาล สุขาภิบาล 7 แห่ง³ (มีเทศบาลคือเทศบาลเมืองน่าน) โดยมีประชากร 25,000 คน พื้นที่ 5.4 ตารางกิโลเมตร ส่วนสุขาภิบาลมี 7 แห่ง คือ 1. สุขาภิบาลและอำเภอทุ่งช้าง 2. สุขาภิบาลสภกอน อ.เชียงกลาง 3. สุขาภิบาลบ้านปรางค์ อำเภอบัว 4. สุขาภิบาลท่าวังผา อำเภอท่าวังผา 5. สุขาภิบาลหนองแดง อำเภอแม่จริม 6. สุขาภิบาลกลางเวียง อำเภอเวียงสา 7. สุขาภิบาลน่านน้อย อำเภอนาน้อย

พื้นฐานทางเศรษฐกิจทั้งหมดขึ้นอยู่กับภาคเกษตรกรรม ผลิตผลการเกษตรของน่านไม่สามารถทำรายได้มากนัก ทั้งนี้เนื่องจากน่านเป็นเมืองปิด ยังไม่มีการขยายตัวทางด้านการท่องเที่ยวเท่าที่ควร นอกจากนี้การเดินทางไม่สะดวก พื้นที่เป็นภูเขา ทำให้การคมนาคมขนส่งทำได้ลำบาก นอกจากนี้การเกษตรยังคงเป็นการเกษตรโดยอาศัยธรรมชาติ ทำให้ผลผลิตไม่ได้คุณภาพ ทั้งนี้เพราะเมื่อน่านจะเกิดภาวะแห้งแล้งอย่างหนักในฤดูแล้ง ทำให้ไม่มีน้ำเพียงพอ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹สำนักงานจังหวัดน่าน, 2538.

²สัมภาษณ์ ศรีลย์ ดิบแก้ว, กำนันตำบลนาบึง อ.เมือง จ.น่าน, 18 เมษายน 2538.

³ทำการปกครองจังหวัดน่าน, 2538.

ต่อการเกษตรกรรม ((ฤดูแล้งจะกินเวลาดั้งแต่พฤศจิกายน-เมษายน) ถึงแม้จะมีการแก้ไขจากหน่วยราชการแต่ก็ไม่สามารถแก้ปัญหาได้ เช่น มีการระดมขุดบ่อกักเก็บน้ำ แต่ไม่สามารถกักเก็บน้ำได้เพราะดินไม่มีคุณสมบัติอุ้มน้ำ เนื่องจากเป็นดินปนทราย ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ผลผลิตอยู่ในระดับต่ำและไม่มีคุณภาพ (เช่นล้นจี่ที่นำคุณภาพเทียบไม่ได้กับล้นจี่จากเชียงราย) จึงทำให้ไม่สามารถตลาดรับซื้อได้ (เกษตรกรน่านยังไม่คุ้นเคยกับระบบการผลิตเพื่อการค้า ทั้งนี้ยังติดกับระบบแบบเดิมคือ การผลิตเพื่อยังชีพจึงทำให้ไม่สามารถแข่งขันกับผู้อื่นได้)

พืชเศรษฐกิจในพื้นที่รับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนจังหวัดน่านประกอบด้วย พืชไร่ และผลไม้ พืชหลักประกอบด้วย ส้มสีทอง ล้นจี่ ลำไย มะม่วง มะไฟจีน เป็นต้น ในบางปีผลผลิตมีราคาผลผลิตมีราคาตกต่ำอย่างมาก เช่น ปี 2534 มะม่วงเขียวเสวยมีราคาเพียงกิโลกรัมละ 10 บาท (เป็นราคาขายปลีก ณ ตลาดในเขตอำเภอเมืองน่าน ส่วนราคาจากสวนจะตกที่กิโลกรัมละ 6 บาทเท่านั้น)⁴ จากการศึกษาที่เกษตรกรไม่สามารถขายพืชผลได้ราคา จึงทำให้รายได้อยู่ในระดับต่ำดังที่ได้กล่าวแล้วข้างต้น เกษตรกรน่านจึงอยู่ในฐานะยากจนที่สุดในภาคเหนือตอนบนด้วยกัน

ถ้าพิจารณาในด้านปัจจัยการผลิต (ผู้ประกอบการ ที่ดิน แรงงาน ทุน)⁵ จะพบว่า

1) ผู้ประกอบการ ในที่นี้ก็คือ เกษตรกร ซึ่งเป็นผู้ประกอบการที่ไม่มีความสามารถในการวางแผนการผลิต ทั้งนี้เพราะเกษตรกรทำการเพาะปลูกโดยไม่คำนึงถึงคุณภาพของผลผลิต นอกจากนี้เกษตรกรมิได้มีความรู้ในด้านการเกษตรสมัยใหม่ ทั้งในด้านกาปรับปรุงพันธุ์พืช และระบบการใช้น้ำที่มีประสิทธิภาพ (มิได้กักเก็บน้ำไว้ใช้ในฤดูแล้ง) นอกจากนี้เกษตรกรยังไม่มีความรู้ในด้านการตลาด ซึ่งทำให้ไม่สามารถขายผลผลิตได้ ทั้งนี้เพราะไม่มีตลาดรับซื้อเนื่องจากลักษณะของผลผลิตไม่เป็นที่ต้องการ ปริมาณการซื้อมีน้อยกว่าปริมาณของผลผลิต เช่น

⁴สัมภาษณ์ อื่นแปลง อนุแปลงถา, กำนัน ต.ท่าข้าว อ.เมืองน่าน, 18 เมษายน 2538.

⁵อัมพร วิจิตรพันธ์, คู่มือเศรษฐศาสตร์ทั่วไป (กรุงเทพมหานคร : วิกตอเรียการพิมพ์, 2524), หน้า 5.

เช่นในบางปีข้าวโพดราคาดี เกษตรกรก็หันไปปลูกข้างโพดกันหมด จนทำให้ปริมาณผลผลิตล้นตลาด ทำให้ถูกกดราคาจากผู้ซื้อ นอกจากนี้มาตรฐานในผลผลิตอยู่ในระดับต่ำ ไม่เป็นที่ต้องการของผู้ซื้อ

2) ที่ดิน ในจังหวัดน่าน ที่ดินร้อยละ 80 เป็นภูเขา และพื้นที่สูงซึ่งทำให้พื้นที่ในการเพาะปลูกในที่ราบลุ่มมีน้อย ส่งผลให้ผลผลิตในด้านการเกษตรมีจำนวนน้อย ในพื้นที่สูงก็มีการทำการเกษตรเช่นกัน แต่มีปัญหาด้านแหล่งน้ำ โดยจะขาดแคลนน้ำในฤดูแล้ง นอกจากนี้ที่ดินในการเพาะปลูกส่วนใหญ่ไม่ได้รับการดูแล โดยจะปลูกพืชซ้ำ ๆ กันจนทำให้ดินเสื่อมคุณภาพ ทำให้ผลผลิตมีคุณภาพลดลง ในพื้นที่สูงจะมีการพังทลายของหน้าดิน เนื่องจากมิได้ปลูกพืชคลุมดิน และเพาะปลูกแบบขั้นบันไดรวมทั้งการบุกเบิกป่า ทำให้ไร่เลื่อนลอยของชาวเขา ส่งผลให้ที่ดินถูกทำลายอย่างหนัก ดินที่หมดสภาพจะกลายเป็นดินปนทราย ทำให้ไม่สามารถกักเก็บน้ำได้

3) แรงงาน เนื่องจากที่ดินที่สามารถเพาะปลูกได้มีจำนวนน้อย แต่เกษตรกรมีจำนวนมาก ทั้งนี้เพราะที่ดินมีจำกัดและมีจำนวนไม่เปลี่ยนแปลง แต่จำนวนเกษตรกรมีการเปลี่ยนแปลงโดยมีจำนวนมากขึ้น โดยจะพิจารณาได้จากระบบครอบครัว เป็นที่ทราบว่าครอบครัวไทยมีลักษณะเป็นครอบครัวขยาย เมื่อสามีภรรยาให้กำเนิดบุตรจำนวน 5 คน ในขณะที่มีที่ดินอยู่ 5 ไร่ ภายหลังบุตรทั้ง 5 ได้มีครอบครัว และให้กำเนิดทายาท ทำให้จำนวนแรงงานเพิ่มขึ้น แต่ที่ดินทำกินก็ยังคงมี 5 ไร่เท่าเดิม จึงเกิดภาวะมีแรงงานเกินความจำเป็น จังหวัดน่านก็เป็นจังหวัดหนึ่งที่ประสบภาวะเช่นนี้

4) ทุน เนื่องจากเกษตรกรจังหวัดน่าน มีรายได้ต่ำดังที่ได้กล่าวไว้ในข้างต้น ด้วยเหตุดังกล่าวจึงทำให้เกษตรกรไม่มีเงินที่จะนำไปใช้ในการปรับปรุงที่ดินอันได้แก่ การสร้างแหล่งเก็บน้ำ และการบำรุงดินให้สมบูรณ์ ไม่สามารถซื้อเครื่องทุ่นแรงเพื่อเพิ่มผลผลิต ยังคงใช้แรงงานคนและสัตว์ในการผลิต ในยามผลผลิตตกต่ำเมื่อไม่มีเงินก็ไม่สามารถเก็บผลผลิตเอาไว้ได้ ถึงจะถูกกดราคาก็จำเป็นต้องขาย เพราะไม่มีที่เก็บผลผลิต และไม่มีทุนสำรองไว้ใช้จ่ายถ้าจำเป็นต้องเก็บผลผลิตเอาไว้

กล่าวโดยภาพรวมแล้ว ผลผลิตทางการเกษตรของจังหวัดน่าน มีคุณภาพต่ำ และไม่มีตลาดในการระบายสินค้า ทั้งนี้เนื่องจากข้อจำกัดทางด้านภูมิศาสตร์ที่ตั้งที่เป็นพื้นที่สูง การคมนาคมขนส่งจึงทำได้ยาก จึงทำให้การขนส่งจากแหล่งผลิตไปสู่ตลาดทำได้ล่าช้า จึงไม่

สามารถจะแข่งขันกับจังหวัดอื่นได้ (จังหวัดน่านห่างจากกรุงเทพฯ 668 กิโลเมตร เส้นทางจากแพร่-น่าน ประมาณ 120 กิโลเมตร เป็นถนนสูงชัน และคดเคี้ยว ถนนต่าง ๆ นอกเขตเทศบาล และสุขาภิบาล จะเป็นถนนลูกรัง การเดินทางยากลำบากโดยเฉพาะในฤดูฝน ถ้ามิใช้รถยนต์ขับเคลื่อน 4 ล้อแล้ว จะเดินทางไม่ได้เลย)* การเกษตรกรรมมิได้ใช้วิทยาการสมัยใหม่ประชาชนไม่มีความรู้ในการปรับปรุงพันธุ์พืช และยังคงเพาะปลูกโดยวิธีธรรมชาติทำให้ได้ผลผลิตต่ำ ส่งผลให้ประชาชนส่วนใหญ่ในเขตพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดมีรายได้ต่ำ และยากจน ด้วยเหตุนี้จึงทำให้สภาพเศรษฐกิจภายในพื้นที่รับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนจังหวัดน่านอยู่ในสภาพเศรษฐกิจที่ย่ำแย่ ส่งผลให้รายได้ที่เข้าสู่องค์การฯ ไม่เพียงพอต่อการพึ่งตนเองในทางการคลังของขอขององค์การบริหารส่วนจังหวัดน่าน

2.5 ความต้องการของประชาชนในฐานะผู้เสียภาษีอากร

ในหัวข้อนี้ผู้เขียนได้ทำการสัมภาษณ์กำนัน จำนวน 9 คน จาก 3 อำเภอ อำเภอละ 3 คน ที่มีความเจริญที่แตกต่างกัน คือ อำเภอเมืองเป็นอำเภอชั้น 1 อำเภอบัวเป็นอำเภอชั้น 3 และกิ่งอำเภอบ่อเกลือ เป็นอำเภอชั้น 5 (อำเภอมีระดับ 1-5 ไล่จากความเจริญมากไปหาน้อย) โดยวิธีการสุ่มตัวอย่าง เหตุที่เลือกสัมภาษณ์กำนันทั้งนี้เพราะกำนันก็คือประชาชนคนหนึ่งในพื้นที่ และยังเป็นตัวแทนของคนในพื้นที่นั้น

กำนันจำนวน 9 คน จาก 3 อำเภอ อำเภอละ 3 คน ประกอบด้วย

1. นายเจริญ เจริญวุฒิ หมู่ที่ 4 บ้านเจริญ กำนันตำบลคู้ใต้ อ.เมือง
2. นายศรีลย์ ดิบแก้ว หมู่ที่ 5 บ้านสบแก่น กำนันตำบลนาบึง อ.เมือง
3. นายอินแปลง นุแปลงถา หมู่ที่ 2 บ้านท่าน้ำ กำนันตำบลนาบึง อ.เมือง
4. นายกำจิด คำเขื่อน หมู่ที่ 6 บ้านคอนแก้ว กำนันตำบลเจริญชัย อ.บัว

*จากประสบการณ์ตรงของผู้เขียนขณะเป็นปลัดอำเภอ ได้ติดตามผู้ว่าราชการจังหวัดน่าน คุณพ่อจิโรจน์ โชติพันธุ์ ในโอกาสที่มีโครงการจังหวัดเคลื่อนที่ออกบริการประชาชนในพื้นที่ทุรกันดารในจังหวัดน่าน ปี พ.ศ. 2536.

5. นายสมนึก สุวรรณ	หมู่ที่ 5 บ้านคอกสถาน กำนันตำบลสถาน อ.บัว
6. นายสมชาย ศิริกุล	หมู่ที่ 3 บ้านน้ำยาว กำนันตำบลวน อ.บัว
7. นายก่อ อูบจักร์	หมู่ที่ 4 บ้านผักเหือก กำนันตำบลบ่อเกลือใต้ กิ่งอำเภอบ่อเกลือ
8. นายประเสริฐ ชันกลาง	หมู่ที่ 9 บ้านบ่อหยวกใต้ กำนันตำบลบ่อเกลือเหนือ กิ่งอำเภอบ่อเกลือ
9. นายศรีเดช ช่างเงิน	หมู่ที่ 6 บ้านห้วยพอง กำนันตำบลขุนน้ำน่าน กิ่งอำเภอบ่อเกลือ

ผลจากการสัมภาษณ์สรุปได้ว่า มีความต้องการให้ชีวิตของคนในตำบลของคนที่ขึ้น โดยในปัจจุบันประชาชนในพื้นที่ยังขาดสาธารณูปโภคพื้นฐาน เช่น น้ำประปา ไฟฟ้าและถนน ต้องการให้ชอบขององค์การบริหารส่วนจังหวัดน่านส่งเสริมในด้านงบประมาณให้แก่ตำบล เพื่อแก้ไขปัญหาปัจจัยพื้นฐานของประชาชนในการดำเนินชีวิต ในบางหมู่บ้าน เช่น หมู่ 3 หมู่ 4 หมู่ 6 ตำบลนาบึง อำเภอเมือง ยังไม่มีน้ำประปาใช้⁶ เราจะเห็นได้ว่าแม้แต่คนในเขตอำเภอเมืองยังไม่มีน้ำใช้เลย แล้วคนรอบนอกจะต้องพบปัญหาเกี่ยวกับน้ำมากกว่าอย่างแน่นอน

กำนันท่านหนึ่งได้บอกว่า "เงินที่คนในตำบลของคนได้เสียให้องค์กรฯ ในรูปของภาษีอากรนั้น มีส่วนน้อยมากที่จะกลับคืนสู่ท้องถิ่นของตน ตำบลของตนบางปีของโครงการที่เป็นประโยชน์กับประชาชน ไม่เคยได้รับการพิจารณาเลย"⁷

ปัญหาที่ต้องการให้แก้ไขมากที่สุด คือ ปัญหาเรื่องน้ำ สำหรับไว้ใช้บริโภคและการเพาะปลูก⁸ นอกจากนี้ถนนก็เป็นปัญหาสำหรับคนในพื้นที่ห่างไกล เพราะทำให้การเดินทางเข้ามาติดต่อกับราชการ และการส่งผลิตผลการเกษตรทำได้ยากลำบาก "บางเส้นทางไม่มีรถยนต์เข้าถึง ชาวบ้านต้องเดินทางด้วยเท้ากว่า 10 กิโลเมตรเพื่อมาติดต่อกับราชการกับอำเภอ

⁶สัมภาษณ์ ศรีลัย ทيبةแก้ว, กำนัน ต.นาบึง อ.เมือง, 19 เมษายน 2538.

⁷สัมภาษณ์ สมนึก สุวรรณ, กำนัน ต.สถาน อ.บัว, 21 เมษายน 2538.

⁸สัมภาษณ์ กำนันสมชาย ศิริกุล, กำนัน ต.อวน อ.บัว, 22 เมษายน 2538.

ไปกลับรวมแล้วกว่า 20 กิโลเมตร ซึ่งน่าเห็นใจมาก"⁹ และสิ่งที่หลายคนพูดเหมือนกันก็คือ หน่วยราชการจะช่วยเหลืออย่างไรให้ชาวบ้านลืมนตาอ้าปากได้ มีรายได้มากขึ้น ความเป็นอยู่ดีขึ้น ขายพันธุ์ไร่ได้ราคา สิ่งเหล่านี้คือคำร้องขอจากคนที่เป็นตัวแทนของเขาเหล่านั้น

ผู้เขียนมีความสงสัยว่าทำไมจึงไม่มีใครพูดถึงความต้องการที่จะให้เด็ก ๆ ได้เรียนหนังสือ ผู้เขียนจึงได้ถามกำนันสมนึก สุวรรณ และได้คำตอบว่า โดยส่วนตัวแล้ว ตนส่งเสียให้ลูก ๆ ได้เรียนจนสุดความสามารถของลูก เช่น ลูกสาวคนเล็กก็เรียนจบวิทยาลัยครู ได้รับปริญญาตรี ส่วนลูกของชาวบ้านในตำบลส่วนใหญ่ไม่มีโอกาส ทั้งนี้ก็เพราะความยากจน การส่งลูกเรียนจะต้องมีค่าใช้จ่ายอีกหลายอย่าง เช่น ค่าอาหาร ค่าเดินทาง ค่าใช้จ่ายในด้านอุปกรณ์การเรียน ค่าเล่าเรียน เป็นต้น ด้วยเหตุนี้เด็ก ๆ จึงได้เรียนถึงระดับประถมศึกษาปีที่ 6 เท่านั้น กำนันสมนึก ให้ข้อคิดว่า "เมื่อท้องยังไม่มีอ้ม ไม่มีเงินซื้อข้าว และจะเอาเงินที่ไหนส่งลูกเรียน" ซึ่งผู้เขียนเห็นด้วยกับคำพูดเหล่านี้

2.6 ข้อสรุป

จากข้อมูล จะพบว่าองค์การบริหารส่วนจังหวัดน่าน มีรายได้ไม่เพียงพอกับรายจ่าย ซึ่งเป็นปัญหาในด้านการคลังขององค์การฯ เมื่อองค์การฯ ประสบปัญหาในด้านงบประมาณ ก็จะส่งผลให้การปฏิบัติงานในการดำเนินกิจการขององค์การฯ พบกับอุปสรรค และไม่สามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งการที่องค์การฯ ประสบปัญหาในด้านการคลัง ก็จะทำให้เกิดอุปสรรคต่อการกระจายอำนาจจากส่วนกลางไปสู่องค์การฯ ทั้งนี้เพราะองค์การฯ ขาดความพร้อมในด้านการเงิน จึงส่งผลทำให้้องค์การฯ ไม่สามารถแบ่งเบาภาระของส่วนกลางไปบริการแก่ประชาชนในเขตพื้นที่ขององค์การฯ ได้ องค์การฯ จึงต้องรับความช่วยเหลือจากส่วนกลางในรูปของเงินอุดหนุน ซึ่งไม่ชอบด้วยหลักการของการกระจายอำนาจเพราะ "เมื่อองค์การฯ ได้รับเงินอุดหนุนจากส่วนกลางมากขึ้นเพียงใด ส่วนกลางก็ยังมีโอกาสที่จะเข้าไปแทรกแซง ควบคุม ตรวจสอบ องค์การฯ มากขึ้นเพียงนั้น ทำให้้องค์การฯ ขาดอิสระในการ

⁹สัมภาษณ์ กำนันประเสริฐ ขันหลวง, กำนัน ต.บ่อเกลือเหนือ กิ่ง อ.บ่อเกลือ,

ปกครองตนเอง¹⁰

นอกจากนี้ การขาดแคลนงบประมาณ ยังก่อให้เกิดปัญหาเจ้าหน้าที่ที่มีไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน องค์การฯ จึงจำเป็นต้องใช้กำลังเจ้าหน้าที่จากข้าราชการประจำจังหวัด (ข้าราชการส่วนภูมิภาคที่ไปประจำจังหวัดน่าน) มาช่วยเหลือข้าราชการส่วนจังหวัด (ข้าราชการท้องถิ่น) เพื่อดำเนินกิจการขององค์การฯ ซึ่งหลักการกระจายอำนาจนั้นควรจะให้ประชาชนและข้าราชการส่วนจังหวัดในท้องถิ่น เป็นผู้ปฏิบัติงานหรือดำเนินงานในกิจกรรมขององค์การฯ เห็นหลัก เมื่อเป็นเช่นนี้ จะเห็นว่าเมื่อมีการกระจายอำนาจไปสู่ท้องถิ่น จะมีใช่เป็นการกระจายอำนาจไปสู่ท้องถิ่นหรือไปสู่ประชาชนในท้องถิ่น แต่เป็นการกระจายอำนาจไปสู่ข้าราชการส่วนกลางที่ไปประจำอยู่ในภูมิภาค (จังหวัดน่าน) ซึ่งมีใช่การกระจายอำนาจที่แท้จริง

ศูนย์วิทยทรัพยากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹⁰ประหยัด หงษ์ทองคำ, การพัฒนาทางการเมืองโดยกระบวนการปกครองท้องถิ่น (เอกสารประกอบการบรรยายวิชาการปกครองท้องถิ่นไทย, คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2536), หน้า 52.

ตารางที่ 2.1 รายได้และรายรับขององค์การบริหารส่วนจังหวัดน่านปีงบประมาณ 2536-2537

แหล่งรายได้/รายรับ	จำนวนเงิน		%	
	ปี 2536	ปี 2537	ปี 2536	ปี 2537
1. ภาษีอากร	71,405,495.96	69,785,587	78.53	77.43
2. ค่าธรรมเนียม ค่ารับ และค่าใบอนุญาต	629,304.95	455,330	0.69	0.51
3. ทรัพย์สิน	-	55,000	-	0.06
4. เบ็ดเตล็ด	119,417.50	65,00	0.13	0.07
5. เงินอุดหนุน (เฉพาะกิจ)	15,273,005.00	18,112,680	16.80	20.10
6. เงินสะสม	1,305,200.00	56,700	1.44	0.06
7. เงินกู้	2,194,204.77	1,600,000	2.41	1.77
รวมทั้งสิ้น	90,926,688.18	90,130,297	100.00	100.00

ที่มา : ส่วนการคลัง องค์การบริหารส่วนจังหวัดน่าน

ตารางที่ 2.2 รายได้จากภาษีอากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดน่านปีงบประมาณ 2536-2537

ประเภทภาษีอากร	จำนวนเงิน		%	
	ปี 2536	ปี 2537	ปี 2536	ปี 2537
1. ภาษีที่องค์การฯ จัดเก็บเอง				
1.1 ภาษีโรงเรือนและที่ดิน	385,871.38	353,497	0.54	0.51
1.2 ภาษีบำรุงท้องที่	1,736,816.88	1,676,590	2.43	2.40
1.3 ภาษีป้าย	61,812.16	70,000	0.09	0.10
1.4 อากรฆ่าสัตว์	60,279.00	45,500	0.08	0.06
2. ภาษีที่รัฐบาลจัดเก็บแล้วจัดสรรให้				
2.1 ภาษีการค้า	2,776,841.00	2,500,000	3.89	3.58
2.2 อากรสุรา	12,093,410.00	11,900,000	16.94	17.05
2.3 ภาษีสรรพสามิต	49,350,512.00	48,500,000	69.11	69.50
3. ภาษีที่รัฐบาลจัดเก็บให้ทั้งจำนวน				
3.1 ภาษีรถยนต์และล้อเลื่อน	4,939,953.54	4,800,000	6.92	9.80
รวมทั้งสิ้น	71,405,495.96	69,785,587	100.00	100.00

ที่มา : ส่วนการคลัง องค์การบริหารส่วนจังหวัดน่าน

ตารางที่ 2.3 รายจ่ายขององค์การบริหารส่วนจังหวัดน่านปีงบประมาณ 2536-2537

ประเภทรายจ่าย	จำนวนเงิน		%			
	ปี 2536	ปี 2537	ปี 2536	%	ปี 2537	%
1. รายจ่ายประจำ	78,732,065	71,101,420	89.48	100.00	81.81	100.00
1.1 รายจ่ายงบกลาง	2,517,938	3,720,177	2.86	3.20	4.28	5.23
1.2 รายจ่ายของหน่วยงาน	76,214,127	67,381,243	86.62	96.80	77.53	94.77
2. รายจ่ายพิเศษ	9,250,979	15,804,300	10.52	100.00	18.12	99.64
2.1 จ่ายจากเงินอุดหนุนเฉพาะกิจ	7,326,400	56,700	1.51	14.34	0.07	0.36
2.2 จ่ายจากเงินสะสม	1,326,400	86,905,720	100.00	100.00	100.00	100.00
รวมทั้งสิ้น	87,983,044	86,905,720	100.00	100.00	100.00	100.00

ที่มา : ส่วนการคลัง องค์การบริหารส่วนจังหวัดน่าน

ตารางที่ 2.4 รายจ่ายจากรายจ่ายของหน่วยงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดน่าน ปีงบประมาณ 2536-2537

ประเภทรายจ่ายของหน่วยงาน	จำนวนเงิน		%	
	ปี 2536	ปี 2537	ปี 2536	ปี 2537
1. หมวดเงินเดือนและค่าจ้างประจำ	7,010,984	7,245,398	9.19	10.75
2. หมวดจัดซื้อครุภัณฑ์ที่ดินและสิ่งก่อสร้าง	44,903,085	39,873,175	58.91	59.18
3. หมวดค่าตอบแทนค่าใช้สอยและวัสดุ	14,035,340	14,431,999	18.42	21.42
4. หมวดรายจ่ายอื่น ๆ	10,264,718	5,830,671	13.48	8.65
รวมทั้งสิ้น	76,214,127	67,381,243	100.00	100.00

ที่มา : ส่วนการคลัง องค์การบริหารส่วนจังหวัดน่าน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 2.5 รายรับ ประจําปีงบประมาณ 2536-2537 ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดน่าน

รายการ		รายรับ	
หมวด	ประเภท	ปี 2536	ปี 2537
ภาษีอากร	ภาษีบำรุงท้องที่ (ก) ขององค์การฯ	374,363.21	335,317
	(ข) ของสภาคาบล	836,986.24	748,527
	(ค) ของหมู่บ้าน	552,467.43	592,746
	ภาษีโรงเรือนและที่ดิน	385,871.38	353,497
	ภาษีป้าย	61,812.16	70,000
	ภาษีการค้า	2,776,841.00	2,500,000
	ภาษีและค่าธรรมเนียมรถยนต์หรือล้อเลื่อน	4,939,953.54	4,800,000
	ภาษีสรรพสามิต	49,350,512.00	48,500,000
	ภาษีสุรา	12,093,410.00	11,900,000
	อากรการฆ่าสัตว์	60,279.00	45,500
		รวมหมวดภาษีอากร	71,405,495.96
ค่าธรรมเนียม	ค่าธรรมเนียมโรงฆ่าสัตว์	80,844.00	30,702
ค่าปรับ และ	ค่าธรรมเนียมโรงพักสัตว์	16,896.00	40,128
ค่าใบอนุญาต	ค่าธรรมเนียมอนุญาตการพนัน	2,060.00	2,000
	ค่าธรรมเนียมใบอนุญาตขายสุรา	1,045.95	10,000
	ค่าธรรมเนียมตามประมวลกฎหมายที่ดิน	321,975.00	200,000
	มาตรา 9		

รายการ		รายรับ	
หมวด	ประเภท	ปี 2536	ปี 2537
	ค่าธรรมเนียมอื่น ๆ	22,850.00	100,000
	ค่าปรับผู้กระทำผิดตาม พรบ.จรรยาบรรณ พ.ศ.2522	61,700.00	30,000
	ค่าปรับการผิดสัญญา	82,464.00	30,000
	ค่าใบอนุญาตให้ใช้สถานที่ประกอบการค้า ซึ่งเป็นที่รังเกียจ หรืออาจเป็นอันตรายแก่สุขภาพ	38,850.00	50,000
	ค่าใบอนุญาตการทำงานหนักเพื่อการค้า	-	500
	ค่าใบอนุญาตการค้าอาหารและน้ำแข็งในสถานที่เอกชน	400.00	500
	ค่าใบอนุญาตการแต่งกาย	220.00	500
	ค่าธรรมเนียมการออกใบอนุญาตก่อสร้าง	-	10,000
	ตัดแปลง รื้อถอน เคลื่อนย้ายอาคาร	-	50,000
	ค่าธรรมเนียมการตรวจแบบแปลนก่อสร้างหรือตัดแปลงอาคาร	-	50,000
	รวมหมวดค่าธรรมเนียม ค่าปรับ และใบอนุญาต	629,304.95	455,330

รายการ		รายรับ		
หมวด	ประเภท	ปี 2536	ปี 2537	
รายได้จาก ทรัพย์สิน	ค่าเช่าทรัพย์สิน	-	5,000	
	เงินกู้	2,194,204.77	1,600,000	
	ค่าขายทรัพย์สิน	-	50,000	
	รวมหมวดรายได้จากทรัพย์สิน	2,197,204.77	1,655,000	
เงินอุดหนุน	เงินอุดหนุนส่งหมู่บ้าน อพป.	6,360,000.00	840,000	
	เงินอุดหนุนงบเฉพาะกิจองค์การบริหารส่วนจังหวัด	1,566,065.00	2,438,600	
	เงินอุดหนุนค่าตอบแทนกรรมการสภาตำบลและเลขานุการสภาตำบล	1,494,000.00	1,525,080	
	เงินอุดหนุนงบโครงการทางหลวงท้องถิ่น	5,853,000.00	12,809,000	
	เงินอุดหนุนงบงานบำรุงรักษาซ่อมแหล่งน้ำขนาดเล็ก	-	-	
	เงินอุดหนุนงบงานปรับปรุงบำรุงรักษาทางโครงการทางหลวงท้องถิ่น	-	-	
		รวมหมวดเงินอุดหนุน	15,273,005.00	18,112,680

รายการ		รายรับ	
หมวด	ประเภท	ปี 2536	ปี 2537
รายได้อื่น	เงินสะสมส่วนจังหวัด	1,290,200.00	-
	เงินสะสมสภาตำบล	15,000.00	56,700
	รวมหมวดรายได้อื่น	1,305,200.00	56,700
รายได้เบ็ด- เตล็ด	ค่าขายแบบแปลน	101,000.00	40,000
	ค่าธรรมเนียมสมัครสอบ	-	5,000
	รายได้เบ็ดเตล็ดอื่น ๆ	18,417.00	20,000
	รวมรายได้เบ็ดเตล็ด	119,417.00	65,000
	รวมรายรับทั้งสิ้น	90,926,688.18	90,130,297

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 2.6 งบประมาณรายจ่ายทั่วไป ประจำปีงบประมาณ 2536-2537 ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดน่าน

ลำดับ ที่	รายการ หมวด/ประเภท/รายละเอียด	งบประมาณ	
		ปี 2536	ปี 2537
1.	งบประมาณรายจ่ายทั่วไป		
	รายจ่ายประจำ		
	ก. รายจ่ายงบกลาง		
	เงินสำรองจ่าย	2,00,000	3,000,000
	เงินสมทบกองทุนบำเหน็จบำนาญ	517,938	720,177
	เงินคืนกองทุนทดแทนผู้ประสบภัย	-	-
	รวมรายจ่ายงบกลาง	2,517,938	3,720,177
	ข. รายจ่ายของหน่วยงาน		
	สำนักงานเลขานุการจังหวัด		
	หมวดเงินเดือนและค่าจ้างประจำ	1,142,370	1,194,120
	หมวดค่าตอบแทน วัสดุและวัสดุ	3,718,691	4,219,000
หมวดค่าครุภัณฑ์ ที่ดินและสิ่งก่อสร้าง	12,377,472	4,175,600	
หมวดเงินอุดหนุน	1,759,007	3,038,239	
หมวดรายจ่ายอื่น	520,000	100,000	
รวมรายจ่ายสำนักงาน เลขานุการจังหวัด	19,517,610	12,726,959	

ลำดับ ที่	รายการ หมวด/ประเภท/รายละเอียด	งบประมาณ	
		ปี 2536	ปี 2537
2.	ส่วนการคลัง		
	หมวดเงินเดือนและค่าจ้างประจำ	1,027,210	1,182,000
	หมวดค่าตอบแทน วัสดุและวัสดุ	2,462,400	2,507,000
	หมวดค่าสาธารณูปโภค	430,000	610,000
	หมวดค่าครุภัณฑ์ ที่ดินและสิ่งก่อสร้าง	31,790	59,650
	หมวดรายจ่ายอื่น	80,000	-
	รวมรายจ่ายส่วนการคลัง	4,031,400	4,358,650
3.	ส่วนโยธา		
	หมวดเงินเดือนและค่าจ้างประจำ	1,746,480	1,872,200
	หมวดค่าตอบแทน วัสดุและวัสดุ	1,155,800	1,469,335
	หมวดค่าครุภัณฑ์ ที่ดินและสิ่งก่อสร้าง	2,979,600	1,523,302
	หมวดรายจ่ายอื่น	30,000	30,000
	รวมรายจ่ายส่วนโยธา	5,611,880	4,894,837
4.	ส่วนอำเภอเมืองน่าน		
	หมวดเงินเดือนและค่าจ้างประจำ	545,840	441,360
	หมวดค่าตอบแทน วัสดุและวัสดุ	1,824,200	980,877
	หมวดค่าครุภัณฑ์ ที่ดินและสิ่งก่อสร้าง	4,673,800	5,780,200

ลำดับ ที่	รายการ หมวด/ประเภท/รายละเอียด	งบประมาณ	
		ปี 2536	ปี 2537
	หมวดรายจ่ายอื่น	476,950	394,805
	รวมรายจ่ายของส่วนอำเภอเมืองน่าน	7,790,790	7,597,242
5.	ส่วนอำเภอเวียงสา		
	หมวดเงินเดือนและค่าจ้างประจำ	257,480	203,640
	หมวดค่าตอบแทน วัสดุและวัสดุ	841,640	1,003,200
	หมวดค่าครุภัณฑ์ ที่ดินและสิ่งก่อสร้าง	3,590,250	4,352,900
	หมวดรายจ่ายอื่น	604,328	361,665
	รวมรายจ่ายของส่วนอำเภอเวียงสา	5,293,698	5,921,405
6.	ส่วนอำเภอนาน้อย		
	หมวดเงินเดือนและค่าจ้างประจำ	288,200	302,520
	หมวดค่าตอบแทน วัสดุและวัสดุ	337,270	293,100
	หมวดค่าครุภัณฑ์ ที่ดินและสิ่งก่อสร้าง	1,685,131	1,950,000
	หมวดรายจ่ายอื่น	491,720	187,527
	รวมรายจ่ายของส่วนอำเภอนาน้อย	2,802,321	2,733,147

ลำดับ ที่	รายการ หมวด/ประเภท/รายละเอียด	งบประมาณ	
		ปี 2536	ปี 2537
7.	ส่วนอำเภอแม่จริม		
	หมวดเงินเดือนและค่าจ้างประจำ	206,160	197,640
	หมวดค่าตอบแทน วัสดุและวัสดุ	261,600	174,460
	หมวดค่าครุภัณฑ์ ที่ดินและสิ่งก่อสร้าง	1,688,100	2,354,910
	หมวดรายจ่ายอื่น	527,704	97,607
	รวมรายจ่ายของส่วนอำเภอแม่จริม	2,683,564	2,824,617
8.	ส่วนอำเภอท่าวังผา		
	หมวดเงินเดือนและค่าจ้างประจำ	233,600	210,240
	หมวดค่าตอบแทน วัสดุและวัสดุ	723,400	369,150
	หมวดค่าครุภัณฑ์ ที่ดินและสิ่งก่อสร้าง	3,428,700	3,955,000
	หมวดรายจ่ายอื่น	1,036,949	105,470
	รวมรายจ่ายของส่วนอำเภอท่าวังผา	5,422,649	4,639,860
9.	ส่วนอำเภอบัว		
	หมวดเงินเดือนและค่าจ้างประจำ	238,040	202,080
	หมวดค่าตอบแทน วัสดุและวัสดุ	702,379	496,040
	หมวดค่าครุภัณฑ์ ที่ดินและสิ่งก่อสร้าง	3,323,000	4,807,620

ลำดับ ที่	รายการ หมวด/ประเภท/รายละเอียด	งบประมาณ	
		ปี 2536	ปี 2537
	หมวดรายจ่ายอื่น	1,525,550	233,450
	รวมรายจ่ายของส่วนอำเภอปัว	5,788,969	5,739,190
10.	ส่วนอำเภอ เชียงกลาง		
	หมวดเงินเดือนและค่าจ้างประจำ	199,800	205,080
	หมวดค่าตอบแทน วัสดุและวัสดุ	440,160	1,425,752
	หมวดค่าครุภัณฑ์ ที่ดินและสิ่งก่อสร้าง	1,798,900	2,020,548
	หมวดรายจ่ายอื่น	387,938	15,193
	รวมรายจ่ายของส่วนอำเภอ เชียงกลาง	2,826,798	3,666,573
11.	ส่วนอำเภอทุ่งช้าง		
	หมวดเงินเดือนและค่าจ้างประจำ	191,160	188,760
	หมวดค่าตอบแทน วัสดุและวัสดุ	220,800	220,400
	หมวดค่าครุภัณฑ์ ที่ดินและสิ่งก่อสร้าง	1,587,430	975,700
	หมวดรายจ่ายอื่น	585,061	122,623
	รวมรายจ่ายของส่วนอำเภอทุ่งช้าง	2,584,451	1,507,483

ลำดับ ที่	รายการ หมวด/ประเภท/รายละเอียด	งบประมาณ	
		ปี 2536	ปี 2537
12.	ส่วนอาเภอบ้านหลวง		
	หมวดเงินเดือนและค่าจ้างประจำ	191,760	190,200
	หมวดค่าตอบแทน วัสดุและวัสดุ	296,700	502,605
	หมวดค่าครุภัณฑ์ ที่ดินและสิ่งก่อสร้าง	1,645,690	1,646,122
	หมวดรายจ่ายอื่น	236,291	61,060
	รวมรายจ่ายของส่วนอาเภอบ้านหลวง	2,370,441	2,399,987
13.	ส่วนอาเภอนาหมื่น		
	หมวดเงินเดือนและค่าจ้างประจำ	177,960	184,560
	หมวดค่าตอบแทน วัสดุและวัสดุ	521,200	262,200
	หมวดค่าครุภัณฑ์ ที่ดินและสิ่งก่อสร้าง	1,301,400	1,523,600
	หมวดรายจ่ายอื่น	240,000	80,000
	รวมรายจ่ายของส่วนอาเภอนาหมื่น	2,240,560	2,050,360
14.	ส่วนอาเภอสันติสุข		
	หมวดเงินเดือนและค่าจ้างประจำ	191,760	205,560
	หมวดค่าตอบแทน วัสดุและวัสดุ	188,300	155,180
	หมวดค่าครุภัณฑ์ ที่ดินและสิ่งก่อสร้าง	1,839,100	1,995,460

ลำดับ ที่	รายการ หมวด/ประเภท/รายละเอียด	งบประมาณ	
		ปี 2536	ปี 2537
	หมวดรายจ่ายอื่น	400,000	400,000
	รวมรายจ่ายของส่วนอำเภอสันติสุข	2,619,160	2,387,471
15.	ส่วนกิ่งอำเภอบ่อเกลือ		
	หมวดเงินเดือนและค่าจ้างประจำ	224,004	194,018
	หมวดค่าตอบแทน วัสดุและวัสดุ	195,500	200,900
	หมวดค่าครุภัณฑ์ ที่ดินและสิ่งก่อสร้าง	1,232,000	1,498,663
	หมวดรายจ่ายอื่น	480,000	400,000
	รวมรายจ่ายของส่วนกิ่งอำเภอบ่อเกลือ	2,131,504	2,293,581
16.	ส่วนกิ่งอำเภอสองแคว		
	หมวดเงินเดือนและค่าจ้างประจำ	149,160	171,420
	หมวดค่าตอบแทน วัสดุและวัสดุ	145,300	152,800
	หมวดค่าครุภัณฑ์ ที่ดินและสิ่งก่อสร้าง	1,780,722	1,253,900
	หมวดรายจ่ายอื่น	423,150	61,761
	รวมรายจ่ายของส่วนกิ่งอำเภอสองแคว	2,498,332	1,639,881
	รวมรายจ่ายของหน่วยงาน	76,214,127	67,381,243

ลำดับ ที่	รายการ หมวด/ประเภท/รายละเอียด	งบประมาณ	
		ปี 2536	ปี 2537
	รายจ่ายพิเศษ		
	จ่ายจากเงินอุดหนุนเฉพาะกิจองค์การบริหารส่วนจังหวัด		
1.	สำนักงานเลขานุการจังหวัด		
	หมวดค่าครุภัณฑ์ ที่ดินและสิ่งก่อสร้าง	1,566,700	2,438,600
1.	จ่ายจากเงินอุดหนุนงบโครงการทางหลวง		
	ท้องถิ่น		
	หมวดค่าครุภัณฑ์ ที่ดินและสิ่งก่อสร้าง	6,234,000	12,809,000
	จ่ายจากเงินอุดหนุนงานบำรุงรักษา		
	ซ่อมแซมแหล่งน้ำขนาดเล็ก		
1.	ส่วนอำเภอเวียงสา		
	หมวดรายจ่ายอื่น	90,000	-
2.	ส่วนอำเภอบ้านหลวง		
	หมวดรายจ่ายอื่น	33,879	-

ลำดับ ที่	รายการ หมวด/ประเภท/รายละเอียด	งบประมาณ	
		ปี 2536	ปี 2537
	จ่ายจากเงินอุดหนุนงบบางานปรับปรุง บำรุงรักษาทางโครงการทางหลวง ท้องถิ่น		
1.	สำนักงานเลขานุการจังหวัด หมวดรายจ่ายอื่น	-	500,000
	จ่ายจากเงินสะสมส่วนจังหวัด		
1.	สำนักงานเลขานุการจังหวัด หมวดค่าครุภัณฑ์ ที่ดินและสิ่งก่อสร้าง หมวดรายจ่ายอื่น	1,298,400 236,291	- 61,060
	จ่ายจากเงินสะสมสภาตำบล		
1.	ส่วนอำเภอเมืองน่าน หมวดรายจ่ายอื่น	-	-
2.	ส่วนอำเภอนาน้อย หมวดรายจ่ายอื่น	13,000	56,700
3.	ส่วนอำเภอแม่จริม หมวดรายจ่ายอื่น	-	-
4.	ส่วนอำเภอทุ่งช้าง หมวดรายจ่ายอื่น	-	-

ลำดับ ที่	รายการ หมวด/ประเภท/รายละเอียด	งบประมาณ	
		ปี 2536	ปี 2537
5.	ส่วนอาเภอหนามื่น หมวดรายจ่ายอื่น	15,000	-
	รวมรายจ่ายพิเศษ	9,250,979	15,804,300
	รวมรายจ่ายทั้งสิ้น	87,983,044	86,905,720

ที่มา : ส่วนการคลัง องค์การบริหารส่วนจังหวัดน่าน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย